

Обидам България

Ключът за с. Ключ

Макар да разбрах, че името на селото не идва от уреда за отключване, а има древен произход от мястото, в което се намира - теснината Клидион (*гръц.*), харесва ми да го имам за ключ, който отваря порта на неизвестното, красивото и уютното. Петричкото с. Ключ е притежател на „Златен печат“ - за уникално европейско селище с древна история и уникална култура, издаден му от Европейския форум на експертите. Признание, което подканва да го опознаем и ние.

Известно е с Беласишката битка (1014 г.) - последното сражение на цар Самуил с император Василий II (Българоубиец), след което идва двувековното византийско владичество. Интересно е, че селището продължава да фигурира във византийската летопис, а след това - в документите и регистрите на османската власт. През XVI в. населението на поселището с име Ключ е почти изцяло християнско, след това - смесено поравно, а в началото на XIX в. - почти изцяло мюсюлманско. Проф. Васил Златарски, който участва в „научно-разузнавателна мисия“ в Македония веднага след освобождението на този край през 1912 г., пише, че българското население е приело мохамеданството, след като от турската власт на хората е обещано „...че ще бъдат пощадени и незаклани“. След Освобождението турското население се изселва, а в Ключ се настаняват българи - бежанци от Демирхисарско и Кукуш, а от Огражден слизат български планинци.

Днес в селцето с под хиляда души живеят потомците на хора, попаднали в политическия пъзел преди векове, но, нареден правилно, той носи само разбирателство. На Илинден тук става традиционният събор, тъй като патрон на местната църква е „Св. Пророк Илия“, на 1 януари - Кукерските игри, с които цялото Подгорие се гордее. Училището и читалището „Гоце Делчев“ участват във Фестивала на кестена, организиран от ДПП „Беласица“.

Къщите са хубави, а в „обкова“ на беласишките кестенови гори бижото Ключ заблясва още по-силно. В центъра му, който не е точно на средата на селото, край р. Ключка (Липница) - десният приток на Струмешница, откривам удивителни стари чинари, впрочем, характерни и за другите подгорски села. Но тук те си имат своя съвременна история и тя гласи, че кметът Христо Марков се е противопоставил на тяхното изсичане при реновиране на този селски кът. Браво на кмета - красотата остава.

Любопитна за една легенда, че в с. Ключ открай време кацали „летищи чинии“, попитах дядо, който с блага усмивка се загледа в нашата група: „Виждал ли си извънземни тук?“

Той веднага отговори: „Аз не съм виждал, баща ми не е виждал, дядо ми не е виждал. А преди това - не зная. Но ако има Господ, нека да е до теб“. Родовата памет, простираща се назад до дядото на ключкия дядо, не е регистрирала извънземно присъствие. Но селото пак остава загадъчно именно поради това. И затова мнозина искат да завъртят ключа - и току-виж да разкрият тази тайна на Ключ.

Но и без нея, уютно сгушено в топли дънни на Беласица и Огражден, с. Ключ е едно мънисто от огърлицата в нанизата от осемте населени места на Българското Подгорие. Стигнеш ли веднъж до него, сърцето ти ще е украсено с това уникално бижу. Отключвам го, за да знаете и да стигнете до него.

Светлана БЪНЗАРОВА

